

Trollhättans Montessoriskola AB

ingela.persson@trilobiten.nu

2019-09-18

1 (20)

Dnr-2018:9403

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Montessoriskolan Trilobiten belägen i Trollhättans
kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en regelbunden kvalitetsgranskning på Montessoriskolan Trilobiten avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Utbildningen i förskoleklass ingår inte i granskningen. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. För varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar inom/på vilka punkter detta ska göras. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs i så fall också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men lämnar framåtsyftande kommentarer då detta bedöms motiverat.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Montessoriskolan Trilobiten i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorns pedagogiska ledarskap behöver tydliggöras och rektorn behöver se till att nyanställda lärare får en planerad och noga övervägd introduktion.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att undervisningen är varierad och balanserad samt att eleverna ges ett verkligt inflytande över planeringen, genomförandet och utvärderingen av undervisningen.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver arbeta för att utveckla ett samlat och långsiktigt arbete med att skapa studiero på skolan.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver skapa ytterligare förutsättningar för lärare att kunna kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 20 mars 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, dokument.goteborg@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:9403) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Skälen för bedömningen är att rektorn i flera avseenden leder och organiserar det pedagogiska arbetet med ett fokus på skolans kunskapsuppdrag. Rektorn skapar förutsättningar för kollegialt lärande med fokus på elevernas utveckling och att utveckla undervisningen. Rektorn skapar en grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och i viss mån även analysera skolans kunskapsresultat och därefter fatta beslut om utvecklingsåtgärder. Vidare följer rektorn upp att värdegrundsarbetet integreras i undervisningen, det vill säga hur lärarna ser till att undervisningen genomsyras av värdegrundsuppdraget i sin helhet. Rektorn leder också arbetet som rör skolans jämställdhetsarbete och försäkrar sig om att jämställdhetsperspektivet genomsyrar utbildningen. Skolinspektionen bedömer dock att rektorns pedagogiska ledning och organisation är otydlig, vilket försvårar att kommunikation om arbets- och förhållningssätt når ut till all personal på skolan. Rektorn behöver också se till att alla nyanställda lärare, i synnerhet om de är obehöriga, får en planerad och noga övervägd introduktion.

Intervjuer och inkommen dokumentation från skolan visar att när det gäller sammanträdestider och mötesforum för personalsamverkan finns det skolmöte en gång i veckan för alla pedagoger, personalmöte en gång i månaden för all personal, arbetslagsmöten i fyra arbetslag cirka fyra timmar i veckan, elevhälsan en gång i veckan under en och en halv timme. Arbetslagen är organiserade utifrån elevernas åldersgrupper. Elevhälsan anser att rektorn skapar förutsättningar för viss samverkan mellan elevhälsan och lärare. Specialpedagogen har fått tid för specialpedagogiska lyftet och där sprids goda exempel från undervisningen. Lärarna och rektorn anser att de behöver alla de nuvarande mötesforum som skapar förutsättningar för samverkan och kollegialt lärande mellan elevhälsan och lärare och mellan lärare. Det som

avhandlas i dessa forum påverkar vad som händer i klassrummen och hur de tillsammans hjälper eleverna i deras skolsituation så att de utvecklas så långt det går utifrån egna förutsättningar, menar lärarna. Lärarna berättar att rektorn en förmiddag i veckan brukar besöka verksamheten. Oftast är syftet med besöket klart för lärarna och kan handla om klassrumsmiljöer. Om lärarna specifikt tagit upp en fråga och bött rektorn att komma så observerar rektorn detta och återkopplar. Lärarna anser dock att rektorn behöver bli bättre på att ge feedback efter sina verksamhetsbesök.

Granskningen visar att rektorn följer upp och i viss mån analyserar enhetens kunskapsresultat samt leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete. Lärarna sammanställer och lämnar elevernas kunskapsresultat till rektorn. De uppföljningar och analyser som rektorn gör inom ramen för sitt systematiska kvalitetsarbete och genom klasskonferenser med lärarna handlar om att följa upp omdömen och betyg, studiero, hur resultaten ser ut för pojkar respektive flickor, nyckeltal för nationella ämnesprov och elevernas socioekonomiska bakgrund och i fall de har annan etnisk bakgrund än den svenska. Rektorn och lärarna analyserar vid terminsavslut betygen i årskurs 6 och efter läsårets slut görs en större analys av skolans resultat utifrån en av skolan framtagna analysmall. För årskurs 3 respektive årskurs 6 görs analysen utifrån omdömen/betyg och nationella ämnesprov där även skillnaderna mellan flickors och pojkars resultat i olika ämnen analyseras för att upptäcka eventuella mönster som skulle kunna förklara de uppnådda resultat.

Om rektorn ser ett mönster i exempelvis omdömen eller betyg kan det leda till att skolan satsar på kompetensutveckling inom detta. Lärarna har i övrigt möjlighet till att påverka sin kompetensutveckling genom att komma med förslag. Skolledningen styr vissa kompetensutvecklingsdagar, övriga har lärarna större utrymme till att själva utforma. En del lärare uppger att de har fått kompetensutveckling gällande digitala hjälpmedel, besökt annan montessoriskola och deltagit i föreläsningar om bedömningar. En pågående satsning handlar om specialpedagogiska lyftet utifrån Skolverkets moduler då analyser på skolan visade att personalen saknade fördjupade kunskaper inom detta område. Specialpedagogen är samordnare för det arbetet och rektorn tycker sig se skillnader på ett positivt sätt i form av mer kollegialt lärande och att lärarna bättre förstår elever i behov av stöd.

Lärarna upplever att jämställdhetsperspektivet integreras i rektorns ledarskap, bland annat utifrån kartläggningar av vilka kunskapsresultat pojkar och flickor har och till vissa delar analys av vilka förutsättningar pojkar och flickor ges i undervisningen. Både lärarna och rektorn påpekar att det är svårt med statistiska analyser då elevunderlaget är litet och en individs kunskapsresultat kan påverka det statistiska utfallet. Som ett led i jämställdhetsarbetet vid skolan förs diskussioner i klasserna om könsskillnader

och om hur pojkar respektive flickor behandlas såväl i skolan som ute i samhället. Eleverna har bland annat tittat på film inom ramen för det temat. Skolans strategier för att motverka traditionella könsmönster diskuteras och följs upp på personalmöten. Rektorn och lärarna är överens om att medvetenheten har ökat hos personalen, men det behöver struktureras mer och elevhälsan behöver i större utsträckning involveras i det arbetet.

Granskningen visar att skolenhetens ledning och organisation är otydlig. Det som lärarna och elevhälsan benämner som skolans ledningsgrupp består vid tidpunkten för granskningen av huvudmannen tillika skolchef, rektorn tillika förskolechef som ansvarar för den pedagogiska verksamheten i skola och förskola samt biträdande rektorn som har personalansvar för fritidshemspersonal och servicepersonal på skolan. Enligt rektorn arbetar hon med att tydliggöra organisationen såväl till elever som till personal men uppger att det tar tid att utveckla samma arbets- och förhållningssätt på hela skolenheten.

Elevhälsan vet inte riktigt vad de olika funktionerna i, vad de kallar ledningsgruppen, har för roll och det är inte tydligt vem man ska vända sig till med olika frågor. För de lärare som undervisar i förskoleklass och årskurs 1-3 är det överlag tydligt vilka funktioner och ansvar de tre i ledningsgruppen har. Samtidigt uttrycker de en förhoppning om att, efter att den nya rektorn har varit en längre tid på skolan, att arbets- och förhållningssättet blir mer tydliga när det exempelvis gäller vem i skolledningen man ska vända sig till när det gäller digitalisering eller annat som har med skolutveckling att göra.

Skolan har på senare tid haft en stor personalomsättning då tre av skolans tio lärare mer eller mindre samtidigt valde att avsluta sin anställning vid skolan. Samtliga tre uppges ha varit behöriga och legitimerade lärare. Istället har tre andra lärare, som saknar lärarlegitimation och behörighet i ämnet, anställts. Dessa har dock inte fått en planerad och noga övervägd introduktion. Både elevhälsan och lärarna anser att, vad de ser som skolledningen, behöver bli bättre på att lyssna på varför lärare väljer att sluta och relatera detta till skolledningens ledning och organisation av det pedagogiska arbetet vid skolan. Att behålla och vidareutveckla sin personal ser de som ett av skolans utvecklingsområden. Skolan tappade exempelvis tre behöriga lärare våren 2018. Rektorn är medveten om att legitimerade lärare i första hand ska anställas, men i brist på sökande med sådan bakgrund har skolan istället anställt lärare utan lärarutbildning. En av de nyligen anställda lärarna berättar att vederbörande inte fick någon mentor eller planerad introduktion utan fick direkt gå ut i verksamheten. Inte heller blev det någon introduktion eller handledning då läraren började arbeta i en annan del av verksamheten.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorns pedagogiska ledarskap behöver tydliggöras och rektorn behöver se till att nyanställda lärare får en planerad och noga övervägd introduktion.

Skolinspektionens granskning visar att skolans pedagogiska ledning behöver förtydligas. Det som lärarna och elevhälsan betraktar som skolledning består av tre personer som innehar funktioner som är viktiga för ledning och utveckling av undervisningen. Deras respektive ansvarsområde är dock inte helt tydliga för alla på skolan vilket skapar viss osäkerhet när alla inte alltid vet vilka frågor ansvarar rektorn för och vilka som är delegerade till andra personer på skolenheten.

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation. Av läroplanen framgår att rektorn har det övergripande ansvaret att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför Trollhättans Montessoriskola AB att förtydliga rektorns funktion som skolans pedagogiska ledare med ansvar för att undervisningen vid skolenheten utvecklas så att eleverna ges en undervisning av god kvalitet i en trygg miljö. I det arbetet ingår att rektorn skapar en organisation med tydliga och kända mandat, roller och ansvarsområden som möjliggör att olika funktioner samspelar med varandra i syfte att främja undervisningen och elevernas lärande och utveckling.

Skolinspektionens kvalitetsgranskning visar att det på många skolor saknas tydliga rutiner och strukturer för att stödja obehöriga lärare. I de fall där stödet ändå erbjuds tenderar det till att bli ostrukturerat. Risker föreligger då att bland annat betyg inte sätts på rättvisa och likvärdiga grunder.

Skolinspektionen rekommenderar, mot den bakgrunden, att rektorn tar ett aktivt ansvar och ser till att nyanställda, i synnerhet obehöriga lärare, får en planerad, välstrukturerad och gedigen introduktion i skolans organisation och förhållningssätt.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5 a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 5. Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Skälen för bedömningen är att eleverna i stort sett får en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden. Undervisningen bedöms till stora delar vara målfokuserad och innehålla ett aktivt lärarstöd. Undervisningens innehåll är till stora delar individanpassat samt stimulerande och utmanande för elever, oavsett hur långt de har kommit i sin kunskapsutveckling. Däremot finns det delar av undervisningen där detta inte fungerar lika bra. Undervisningen behöver i större utsträckning innehålla en variation av arbetssätt då eleverna vid tidpunkten för granskningen i hög utsträckning arbetar individuellt. Det förekommer metoder för att planera och utvärdera undervisningen men eleverna behöver i större utsträckning involveras i de processerna.

Elevhälsan får bland annat via veckovisa skolmöten med lärarna inblick i hur lärarna planerar och genomför undervisningen. Skolsköterskan får inblick även utifrån hälsosamtal med eleverna. Specialpedagogen gör observationer, leder i det specialpedagogiska lyftet och genomför pedagogiska kartläggningar på grupp- och organisationsnivå. Om elevhälsan är med i planeringen av undervisningen kan det handla om råd till lärarna utifrån hur elevernas olika behov kan inverka på undervisningen. Rektorn anser att struktur och tydlighet i undervisningen saknas främst i den undervisning där elever i de lägre årskurserna deltar. Lärare måste, enligt rektorn, tydligt förklara syftet för eleverna, vilket inte alltid görs. Detta har återkopplats till de berörda lärarna. Rektorn besöker vissa klasser på tisdagar utan att ha förankrat detta till lärarna. Rektorn fokuserar även på att undervisningen utgår från läroplanen och menar att det finns en osäkerhet hos vissa lärare kring hur de ska arbeta med läroplanen.

Lärarna berättar att eleverna planerar vad de ska arbeta med och att de diskuterar med eleverna vad planeringen grundar sig i och skriver på tavlan vad som finns att välja. Lärarna anser att de planerar undervisningen samtidigt som eleverna kan komma med förslag. Vid planering av undervisningen utgår lärarna ifrån inkludering,

delaktighet och att alla lär sig på olika sätt. Eleverna kan planera när och i viss mån hur de ska arbeta med de av lärarna framtagna aktiviteterna. Lärarna på mellanstadiet anser dock att de inte tydligt förklarat för eleverna vilka möjligheter de har att vara med i planeringen av innehållet i undervisningen.

Ett vanligt upplägg på lektionen är att lärarna inledningsvis går igenom syfte och mål för dagens skolaktiviteter. Eleverna arbetar utifrån den nivå de befinner sig på och alla har olika planeringar. Eleverna på mellanstadiet arbetar utifrån sina planeringar under tre timmar på förmiddagen och styr själva sitt arbete med i stort sett enbart eget individuellt arbete. På slutet av det tre timmar långa passet är det en avslutande samling med gemensamt tema, till exempel Lilla Aktuellt. Efter lunch är lektionen oftast lärarledd, under en timma. Vid slutet av veckan utvärderas veckans arbete och utifrån detta görs en ny planering. Enligt lärarna på mellanstadiet har eleverna önskat mer lärarledda lektioner men då detta är en Montessoriskola innebär det att mycket bygger på eget ansvar för arbetsuppgifter. Vidare berättar lärarna att de har försökt anpassa så att mindre grupper av elever kan få lärarledda aktiviteter.

Granskningen visar att det förekommer inslag i undervisningen som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära. Eleverna anser generellt sett att lärarna är bra på att förklara och hjälpa under lektionerna eller att ge lättare eller svårare uppgifter. Under observationer framkommer att läraren snabbt kommer fram och hjälper eleverna. I de fall en elev inte är motiverad inför arbetsuppgiften kan lärare fråga om eleven vill ha en frukt så man kan ta en paus, berättar eleverna. För att göra ämnena roligare, berättar de yngre eleverna, brukar lärare använda sig av roliga saker exempelvis en "gångertabell" med grodor. Elevhälsan berättar att de kan få samtal och besök från elever som är omotiverade och då kan det framkomma vad som behöver åtgärdas vilket återkopplas till lärare. Elevhälsan tittar även på gruppnivå om det kan finnas fysiska svårigheter hos elever såsom syn, hörsel och annat som kan inverka på elevernas förutsättningar att tillägna sig innehållet i undervisningen.

Lärarna i förskoleklassen och årskurs 1-3 berättar att de har haft elever med behov som lärarna från början inte vetat hur de ska hantera. Lärarna diskuterar rimliga anpassningar av innehållet och arbetssätt tillsammans och även med elevassistenter samt använder olika montessorimaterial som inspiration. Elevhälsan konsulteras vid behov när det gäller utarbetandet av anpassningar och kontaktas om en elev riskerar att inte nå målen. Det gäller dock inte för de elever som behöver mer utmaningar för att nå längre, då tar man hjälp av lärarna på mellanstadiet. Eleverna kan utifrån sin planering välja arbetssätt och det de ska arbeta med, detta under förutsättning att det inte stör andra elever. Mycket är individualiserat och lärarna undersöker regelbundet

vad eleverna redan kan, för att anpassa uppgifterna. Lärarna berättar att de samarbetar tätt med elevhälsan och får återkoppling på genomförda anpassningar.

Elevhälsans representanter berättar att lärarna har möten varje vecka där de utvärderar undervisningen och även möten med elevhälsan där frågor relaterade till undervisningen kan tas upp. Eleverna utvärderar via planeringsboken en gång per vecka. I yngre åldrar är det med bildstöd. Äldre elever svarar på frågor som vad har jag hunnit med, vad det beror på att jag hunnit eller inte. Lärarna i de lägre årskurserna berättar att de använder enkäter och samtal, utvärdering av veckan, diskussioner om till exempel teman som de gjort, som exempel på de olika sätten att få elevernas syn på undervisningen. Utvecklingssamtal en gång per termin, eller oftare vid behov, fyller också det syftet. "Tummen upp eller ner" brukar lärarna på mellanstadiet använda sig av för att ta reda på elevernas åsikter om undervisningen. Vidare så ställer de frågan till eleverna om hur de lär sig nu och hur vill de göra det framöver. Detta görs alltid efter varje eftermiddagspass, säger en lärare. En annan lärare gör det inför varje nytt område. Vid samling vid lunch görs en kort koll om förmiddagspasset.

Granskningen visar vidare att undervisningen saknar tillräcklig variation och att lektionerna till stor del består av eget arbete som det dominerande arbetssättet. Eleverna menar att de sällan diskuterar undervisningens innehåll med lärarna. I synnerhet de äldre eleverna anser att de nästan aldrig har grupparbeten, utan bara eget arbete, eftersom alla elever befinner sig på olika nivåer utifrån egen planering. Eleverna i de högre årskurserna har ett lektionspass mellan klocka åtta och elva under förmiddagen. Därefter har de en timmes lång lektion på eftermiddagen. Enligt eleverna finns det flera sätt att orka arbeta under så långa lektionspass, vissa kan få springa ut lite, byta till någon enklare arbetsuppgift eller ta fruktpaus. De har en rast per dag och då är de ute och leker.

Granskningen visar även att eleverna i större utsträckning behöver delta i såväl planeringen som utvärderingen av undervisningen. Eleverna i de lägre årskurserna får välja vad de ska göra i sin egen planeringsbok. Varje måndag gör eleverna själva en planering för de olika ämnena utifrån det som läraren har skrivit på tavlan om vad eleverna ska arbeta med. Eleverna på mellanstadiet menar att det är lärarna eller Skolverket som har bestämt både vad och hur eleverna ska lära sig. Eleverna berättar att de kommer med förslag men det omhändertas inte så ofta av lärarna. De säger att lärarna ibland pratar om att alla ska ha lika möjligheter, att man är lika värd och att alla ska behandlas lika oberoende om man är pojke eller om man är flicka. Eleverna fyller inte i någon enkät med frågor kring vad de tycker om undervisningen, istället brukar de säga vad de har lärt sig men det sker inte efter varje lektion. Lärarna kan på samlingen fråga eleverna om hur de upplever undervisningen. Som elev kan man ta

upp något som inte är bra och då försöker läraren förändra så att det blir bra för eleverna. Det händer också att läraren frågar om en presentation, som läraren hade, var bra. Ibland efterfrågar de elevernas synpunkter när det kommer ett nytt temaområde eller avsnitt i något av ämnena.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till att undervisningen är varierad och balanserad samt att eleverna ges ett verkligt inflytande över planeringen, genomförandet och utvärderingen av undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att det dominerande arbetssättet för eleverna, oavsett årskurs, är eget enskilt arbete. Det innebär att eleverna inte får en varierad och balanserad undervisning med en variation och växling mellan olika arbetsuppgifter och sätt att arbeta på. Granskningen visar att läraren i stor utsträckning själv planerar undervisningen, med viss hänsyn till elevernas ålder, mognad, intressen och tidigare erfarenheter.

Av skolförordningen framgår att eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Av läroplanen framgår att skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Dessutom visar Skolverkets utvärderingar att en hög andel individuellt arbete snarare får till följd att eleverna blir mindre engagerade i skolarbetet och uppnår därmed sämre studieresultat.

Mot den bakgrunden behöver rektorn se till att eleverna får en varierad och balanserad undervisning som kan handla om att eleverna får bättre balans mellan helklassundervisning, grupparbete och enskilt arbete. Även sätt att arbeta på behöver innehålla en större variation; exempelvis gemensam genomgång under samlingar, lärarens introduktion och instruktion, högläsning, samtal, reflektion och diskussion. Skolinspektionen vill i det här sammanhanget påpeka att det inte finns någon motsättning mellan att eleverna arbetar i grupp och att de samtidigt arbetar utifrån sina olika kunskapsnivåer.

Enligt skollagen och läroplanen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och

formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Skolinspektionen vill därför rekommendera rektorn att tillsammans med lärarna se till att skapa reella möjligheter för elever att delta i planeringen av undervisningen genom exempelvis att involvera elever, utifrån deras ålder och mognad, i att tillsammans med lärare i större utsträckning diskutera lämpliga arbetsformer. Även om det förekommer att skolan inhämtar elevernas synpunkter kring den genomförda undervisningen bör detta utvecklas, intensifieras och systematiseras. I syfte att utvärdera undervisningen ska läraren på olika sätt inhämta elevernas synpunkter och hur undervisningen genomförs avseende innehåll, arbetssätt och arbetsformer. Väl genomförd och kontinuerlig inhämtning av elevernas synpunkter på lärarens undervisning kan ligga till grund för läraren att utveckla undervisningen och i ännu större utsträckning anpassa den till den befintliga undervisningsgruppen.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§ och 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Skälen för bedömningen är att det finns ett pågående arbete på skolan med att skapa trygghet där rektorn gör uppföljningar för att försäkra sig om att utbildningen präglas av studiero och trygghet. Granskningen visar dock att det saknas ett gemensamt förhållningssätt och ett samlat arbete kring överenskomna regler i syfte att skapa studiero så att eleverna ges möjlighet att utföra sina skoluppgifter. Detta utan att bli störda av andra elever.

Granskningen visar att lärarna har olika förhållningssätt när det gäller att skapa studiero i klassrummen. Eleverna berättar att de för det mesta kan arbeta och koncentrera sig på arbetsuppgifter som genomförs i klassrummen utan att bli störda av andra elever. Ibland är det stökigt som till exempel vid städningen eller om det har hänt något i världen och då vill man tala om det. Det som deras lärare gör för att se till att det ska vara studiero på lektionerna är bland annat att låta eleverna ha hörselkåpor

och sätta upp skärmar. Läraren brukar säga till när det behövs eller ta ut eleven ur klassrummet. Å andra sidan finns det lärare som, enligt eleverna, står och bara tittar på tills eleverna blir tysta, vilket ibland kan ta längre tid.

Att Skolinspektionens skolenkät från våren 2018 visar genomgående lägre värden för skolan, jämfört med samtliga medverkande skolenheter, när det exempelvis gäller studiero, känner elevhälsan, vissa lärare och rektorn igen. Någon lärare förklarar det med att det var en "jobbig" årskurs förra året med tydliga grupperingar och stark hierarki. Lärarna genomförde samtal med en grupp elever för att komma till rätta med klassrumsmiljön och fokus låg på studiero och trygghet. Nu känns det mycket tryggare, påpekar lärarna. Rektorn förklarar skolenkätens resultat med att alla skapade sina egna regler och att det därmed saknades samsyn på skolan. Det har man på skolan, enligt rektorn, nu lagt stort fokus på. Utifrån enkätsvaren har rektorn dragit slutsatsen att dåvarande personal inte fungerade så bra men att det nu har blivit mycket bättre men nuvarande personal.

Lärarna menar att de dagligen arbetar med att skapa studiero på lektionerna och deras upplevelse är att dagsformen på eleverna avgör hur arbetsdagen kommer att se ut. Lärarna diskuterar gemensamma ordningsregler för hela skolan, som alla ska arbeta utifrån, med eleverna. De har därutöver arbetat med barnkonventionen hela hösten och försöker få barnen att vara kärleksfulla mot varandra. Eleverna har varit involverade i att ta fram gemensamma ordningsregler för skolan.

Utifrån inkommen dokumentation och intervjuer framkommer att mest incidenter sker på fri lek ute på raster och på fritidshemmet. Därför har ett flertal förebyggande insatser i syfte att skapa en trygg skolmiljö för eleverna genomförts. Skolans incidentinrapportering gör det möjligt att över tid se vad som har skett. Skolan sammanställer även platser som är otrygga och eleverna deltar i det arbetet. Det finns rastvakter med ansvar för varsitt område, exempelvis i skogen och fotbollsplanen där det har funnits konflikter. Kurator stödjer vissa elever ute och återkopplar till lärare. Lärarna beskriver att de har gjort trygghetsvandringar, vilket resulterat i att rastvakter går dit elever sagt att det är otryggt. Numera finns vuxna i korridoren på morgonen och alltid i omklädningsrummen, en manlig och en kvinnlig personal. Rektorn gör sammanställning av trygghetsfrågor en gång per termin som sedan sprids till alla även till eleverna och den senaste sammanställningen visar att kränkningar och tillbud dominerar i incidentrapportstatistiken.

Eleverna uppger att de känner sig trygga på skolan. Det finns alltid vuxna som är ute när eleverna är på skolgården, ändå blir det ibland bråk på fotbollsplanen eller på berget vid skolan vilket vuxna, när de ser detta, försöker stävja. Framöver ska även

lärarna agera som rastvärdar, tidigare var det bara fritidspersonal och assistenter som gjorde det. Trygghetsvandring och trivselenkät genomförs under maj månad, genomgång av resultaten sker med elever och personal.

Exempel på hälsofrämjande och förebyggande insatser som elevhälsan lyfter fram handlar exempelvis om att skolsköterskan pratar sömn och mat med eleverna. Hälsobudskap sätts upp varje vecka så att alla kan läsa. När det gäller elever i högre årskurserna arbetar elevhälsan med "tjejtjafs" som har uppstått och inser att de behöver jobba med det sociala och hur man får bete sig på nätet. Elevhälsan uppger att de stöttar lärare i det förebyggande arbetet. Vidare så arbetar de med så kallade Vi-dagar för att binda nya kontakter mellan eleverna. Rektorn berättar också att kuratorn är ute mycket i verksamheterna och följer upp det hon ser.

Vid samtliga intervjuer framkommer att elevernas utbildning inte alltid i tillräcklig utsträckning präglas av studiero. Det finns elever som känner sig störda av andra elever. Enligt en enkät som skolsköterskan har genomfört i årskurs 4 uppger nästan alla elever att de störs av andra elever. Personalen diskuterar på sina möten gemensamma ordningsregler, för att få samsyn kring desamma, men det blir ändå olika i vardagen eftersom reglerna inte efterlevs på samma sätt av alla vuxna, säger elevhälsan. Det blir rörigt för eleverna, anser elevhälsan, när alla vuxna inte ser till att reglerna följs på samma sätt. På frågan om all personal har samma förhållningssätt till studiero och trygghet svarar lärarna på mellanstadiet och rektorn att det i arbetslaget finns samsyn. Om man ser skolan som en enhet, fungerar det dock inte. Detsamma gäller gemensamma konsekvenser som också varierar mellan lärarna. Det har dock, enligt rektorn, blivit bättre utifrån att det har tagits upp till diskussion. Alla ordningsregler och förhållningssätt har gått igenom med alla och deras efterlevnad ska följas upp på personalmöten.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver arbeta för att utveckla ett samlat och långsiktigt arbete med att skapa studiero på skolan.

Skolinspektionens granskning visar att skolenheten saknar ett samlat arbete som syftar till att skapa studiero vilket är av stor betydelse då studiero i undervisningen är en viktig förutsättning för elevers lärande och deras möjligheter att nå målen för utbildningen.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Rektorn ska besluta om

ordningsregler och de ska ha utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. En arbetsmiljö som präglas av studiero möjliggör elevernas goda inlärninng och att eleverna i förlängningen når kunskapskraven.

För att åstadkomma ett effektivt arbete med studiero, rekommenderar Skolinspektionen, att skolan som helhet har ett gemensamt förhållningssätt och gemensamt överenskomna regler kring detta. Det kan exempelvis handla om att organisera verksamheten så att det finns väl fungerande forum för lärarna att diskutera och komma överens om gemensamma strategier och förhållningssätt gällande studiero. Det kan också handla om att överenskomna regler och strategier är väl förankrade hos alla, såväl hos elever som hos personal, och att de efterlevs vilket skapar trygghet och förutsägbarhet för eleverna. En viktig del i detta är att fortsätta arbeta förebyggande för att undvika ordningsstörningar som påverkar god studiero. Eleverna ska delta i och ges möjligheter att ta aktiv del i skolans samlade arbete med att skapa studiero. I det ingår att eleverna ges reella möjligheter att ta ansvar för att genomföra skoluppgifter utan att störa och bli störda av andra elever när de utför dessa.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 13 och 20 a §§ skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Skälen till bedömningen är att rektorn i viss utsträckning analyserar skillnader i bedömningar och betyg tillsammans med lärarna och ser till att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar. Rektorn arbetar för att skapa förutsättningar för lärarna att ge likvärdiga omdömen och sätta likvärdiga betyg. Det arbetet behöver dock intensifieras, struktureras och vidareutvecklas. Vid tidpunkten för granskningen finns det tio lärare på skolan varav tre på mellanstadiet av vilka en är legitimerad förskollärare medan övriga saknar lärarutbildning.

Lärarna i de lägre årskurserna diskuterar alltid bedömningsunderlagen sinsemellan. Rektorn efterfrågar underlag från lärarna gällande bedömningar, men lärarna vet inte vad dessa underlag används till. Ingen återkoppling på detta sker. Lärarna i de lägre årskurserna har i närtid inte deltagit i någon kompetensutveckling gällande bedömningar och upplever inte heller att det behövs utan menar att det räcker att de

vid oklarheter diskuterar tillsammans. De kan även bolla med en annan skola vid behov. Betyg sätts i regel efter diskussioner i arbetslaget. Vid osäkerhet sker diskussion med rektor. Enligt lärarna följer rektorn upp både betyg och skriftlig bedömningar via det så kallade Infomentor där också alla individuella utvecklingsplaner finns. Rektor samlar in elevernas kunskapsresultat i slutet av varje läsår.

Inkomna dokument från skolan visar att skriftliga omdömen i årskurserna 1-5 analyseras med fokus på att säkerställa att alla elever ges förutsättningar att uppnå kunskapskraven. Till de elever som riskerar att inte uppnå kraven anslås extra resurser så att eleverna därigenom får de rätta förutsättningarna. När det gäller analys av ämnesbetyg i årskurs 6 görs en sådan och den innefattar måluppfyllelse och meritvärden, jämförelse mellan resultat uppdelat på kön. Generellt sett ligger betygen lägre i de naturorienterande-ämnena än i de övriga ämnena.

På frågan om lärare har förutsättningar och kunskaper till att ge likvärdiga omdömen och sätta likvärdiga betyg svarar rektorn att det är ett påbörjat utvecklingsområde för skolan. Sambedomning med annan skola har tidigare funnits för nationella ämnesprov men det är inte helt klart om det sker innevarande läsår, menar rektorn. På grund av brister i erfarenhet i personalgruppen behöver arbetet med bedömning och betygssättning ständigt uppdateras, anser rektorn. Lärarna följer upp på individnivå, upplever rektorn, samtidigt som det är mer osäkert när det gäller likvärdighet i lärarnas bedömningar i årskurs 6 som har obehöriga lärare. När det gäller diskussioner inför betygssättning menar rektorn att arbetslaget diskuterade först och att rektorn var med och lyssnade och ställde vid behov frågor som rör betygssättningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektor behöver skapa ytterligare förutsättningar för lärare att kunna kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna i större utsträckning behöver använda sig av olika metoder och arbetssätt för att kunna genomföra likvärdiga bedömningar.

Enligt skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas och rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Det är av stor betydelse att rektorn ser till att betygen upplevs av eleverna som rättvisa och likvärdiga inte minst utifrån att betygssättning är en myndighetsutövning som påverkar elevernas möjligheter till fortsatt utbildning.

Mot bakgrund av att alla lärare på mellanstadiet är nyanställda och att ingen av dem har behörighet att sätta betyg, rekommenderar Skolinspektionen rektorn att skapa förutsättningar för lärarna att gemensamt diskutera betygssättning och att det finns samstämmighet bland lärarna hur styrdokumentet och kunskapskrav ska tolkas. I detta ingår att rektorn genomför en tydlig analys och har tydliga förklaringar till eventuella avvikelser samt att se till att lärarna använder sig av olika metoder för kvalitetssäkra sina omdömen och betyg och därigenom göra likvärdiga bedömningar.

På Skolinspektionens vägnar

X Helena Boëthius

Enhetschef
Signerat av: Helena Boëthius

X Mirzet Tursunovic

Föredragande
Signerat av: Mirzet Tursunovic

I handläggningen av ärendet har även utredare Gerd Pålsson Berg medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer
- Tvågruppintervjuer med elever
- Tvågruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta

område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 26 och 27 mars 2019. Besöket genomfördes av Mirzet Tursunovic och Gerd Pålsson Berg.

Montessoriskolan Trilobiten är en fristående skola med Trollhättans Montessoriskola AB som huvudman. Skolan ligger söder om centrala Trollhättan där 85 elever får sin undervisning i förskoleklass och grundskolans årskurser 1-6. Skolan leds av en rektor som har arbetat på skolan sedan september 2018. Skolan är organiserad i fyra arbetslag; förskolan, fritids, F-3 och 4-6.